

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Verantwoord vliegen naar 2050

Luchtvaartnota 2020-2050 – Publiekssamenvatting

Dit is een publiekssamenvatting van de Luchtvaartnota 2020-2050.
De volledige Luchtvaartnota 2020-2050 en de bijlagen zijn te vinden op luchtvaartindetoekomst.nl.

De regering heeft besloten hoe de luchtvaart in Nederland zich tot het jaar 2050 mag ontwikkelen. In de toekomst moet de luchtvaart minder geluidshinder en luchtvervuiling veroorzaken. Want dat is slecht voor mensen en voor natuur en milieu. Alleen als vliegen stiller, schoner en duurzamer wordt, mogen er meer vliegtuigen gaan vliegen. Deze plannen om veilig en verstandig te vliegen staan in de Luchtvaartnota 2020-2050.

Luchtvaart verbindt Nederland met de wereld. We kunnen voor ons werk naar het buitenland gaan, op vakantie gaan en vrienden en familie over de hele wereld bezoeken.

Veel van de spullen die we kopen komen met het vliegtuig naar ons land. Luchtvaart maakt in Nederland internationale handel mogelijk. En buitenlandse bedrijven kunnen hier een kantoor of fabriek openen. Daardoor verdienen veel mensen hun inkomen.

Ook sporten als zweefvliegen, parachutespringen en ballonvaren vallen onder de luchtvaart. Als laatste zijn drones en andere vliegtuigen zonder piloot aan boord handig. Bijvoorbeeld om luchtfoto's te maken. Veel Nederlanders hebben hierdoor plezier van de luchtvaart.

Luchtvaart heeft ook nadelen. Mensen die dicht bij vliegvelden wonen hebben last van de geluidshinder van vliegtuigen. Luchtvervuiling door vliegtuigen is slecht voor mensen, natuur en klimaat. En ook is er rond vliegvelden soms ruimte nodig voor bijvoorbeeld woningen of windmolens.

In de Luchtvaartnota 2020-2050 staan plannen om de voordelen van de luchtvaart te houden of te verbeteren. En om de nadelen te verminderen.

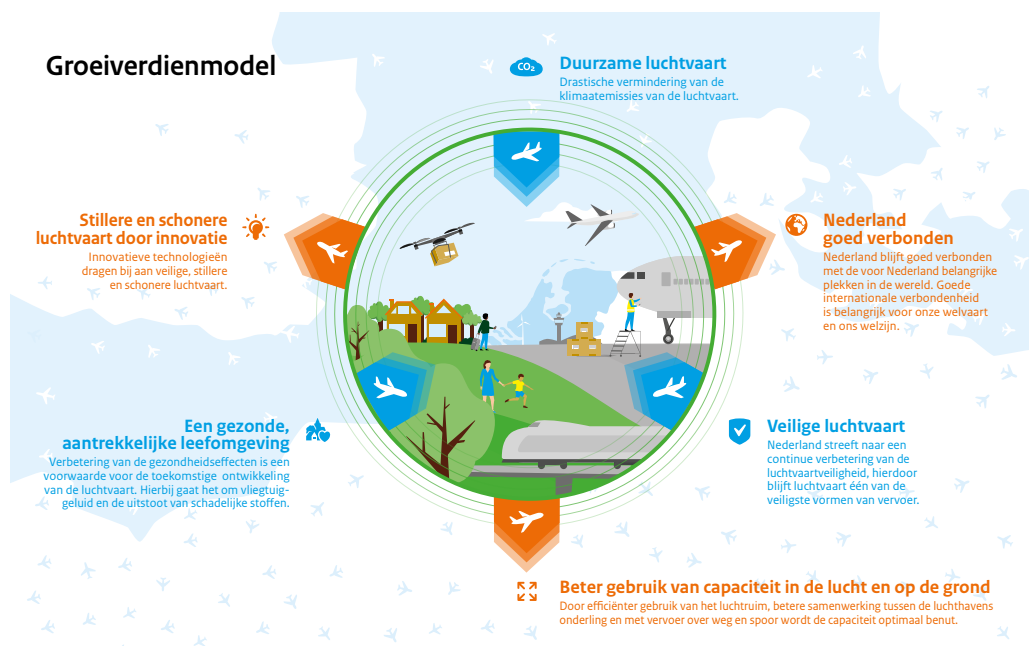
- [Welke voorwaarden zijn er voor de ontwikkeling van de luchtvaart?](#)
- [Hoe zorgen we dat de luchtvaart veilig blijft?](#)
- [Hoe zorgen we dat Nederland goed verbonden blijft met de belangrijkste steden en landen?](#)
- [Hoe verminderen we de geluidsoverlast en luchtvervuiling?](#)
- [Hoe verminderen we de klimaateffecten van luchtvaart?](#)
- [Wat zijn de gevolgen van corona?](#)
- [Hoe worden de plannen uitgevoerd?](#)
- [Het ontstaan van de Luchtvaartnota](#)

Welke voorwaarden zijn er voor de ontwikkeling van de luchtvaart?

Voor de samenleving is het belangrijk dat Nederland veilig is, verbonden met de belangrijkste steden en landen in de wereld, leefbaar (met een gezonde en aantrekkelijke omgeving om te wonen) en duurzaam (om zo min mogelijk opwarming van de aarde te veroorzaken). De luchtvaart moet met die vier belangen rekening houden.

Het kabinet vindt dat er een nieuw evenwicht nodig is tussen een prettige en gezonde leefomgeving, minder opwarming van de aarde en goede verbindingen met de belangrijke plekken in de wereld. Om deze balans te vinden moeten de voor- en nadelen van luchtvaart goed tegen elkaar worden afgewogen. Dit bepaalt hoeveel ruimte er is voor luchtvaart in Nederland. De regering belooft niet dat de luchtvaart mag groeien. De luchtvaart moet dat zelf verdienen door schoner en stiller te vliegen. Het plaatje hieronder laat zien hoe de verschillende belangen de ruimte voor luchtvaart oprekken of juist beperken.

Luchtvaart en veiligheid

Voorop staat dat vliegen een veilige manier om te reizen moet blijven. De regering blijft daar aan werken samen met onder meer luchtverkeersleiders en luchtvaartmaatschappijen. De luchtvaart is veilig voor vliegtuigpassagiers, bemanning en de mensen die onder vliegroutes en bij vliegvelden wonen. De volgende ontwikkelingen mogen de luchtvaart niet onveiliger maken:

- De aanpassing van de indeling en het gebruik van het luchtruim. Dat is de ruimte boven Nederland waar vliegtuigen vliegen. Die aanpassing is nodig om de ruimte goed te verdelen onder steeds meer vliegtuigen en andere gebruikers van het luchtruim, zoals helikopters, luchtballonnen, parachutespringers en drones. En om minder geluidhinder en vervuiling te veroorzaken. Door nieuwe technieken en computerprogramma's kunnen vliegtuigen soms dichter op elkaar vliegen, of sneller stijgen (om zo minder brandstof te gebruiken en voor minder geluidhinder op de grond). Maar dat mag alleen als het luchtruim even veilig blijft of veiliger wordt.
- Het gebruik van computers en computerprogramma's kan de luchtvaart veiliger maken. Wel kan dat zelf weer onveilige kanten hebben. Computers kunnen het opeens niet meer doen. Bijvoorbeeld door een storing of aanval van terroristen. De overheid en luchtvaartbedrijven werken samen aan manieren om de luchtvaart daartegen te beschermen.

Luchtvaart en verbondenheid

Nederland moet goed verbonden blijven met de belangrijke landen en steden in de wereld, ook via de lucht. Dat maakt ons een succesvol handelsland. Het internationale netwerk van verbindingen van Schiphol maakt Nederland aantrekkelijk voor buitenlandse bedrijven. De regering wil die voordelen van Schiphol houden en het netwerk verbeteren van directe verbindingen met de rest van de wereld. Daarbij past een slim en duurzaam ingericht luchtruim:

- De regering gaat bij Schiphol voorrang geven aan de luchtvaart die de meeste voordelen heeft voor de economie en die bijvoorbeeld zorgt voor de meeste banen.
- Ook wil de overheid onderzoeken of het netwerk naar steden en landen past bij wat het beste is voor Nederland: zijn er genoeg vluchten naar belangrijke reisdoelen en wordt daar vaak genoeg op gevlogen? En hoe dragen deze verbindingen bij aan bijvoorbeeld de economie? Het doel is dat het netwerk goed blijft of beter wordt. Soms zal de overheid daarvoor proberen Europese regels aan te passen.
- De regering werkt samen met onder meer Schiphol, KLM en NS om de internationale treinverbindingen en de aansluiting van vlieg- en treinverkeer te verbeteren. Hiermee willen ze mensen aanmoedigen om de trein te nemen voor reizen tot 700 kilometer. Bijvoorbeeld naar Brussel, Parijs, Londen of Berlijn.

Luchtvaart en leefbaarheid

Nederland is leefbaar als de omgeving gezond en aantrekkelijk is. Maar vooral in de buurt van vliegvelden zorgen vliegtuigen voor geluidhinder en vervuiling. Dat moet minder worden. Vliegtuigen worden gelukkig steeds zuiniger, stiller en schoner. Ze worden bijvoorbeeld gemiddeld elk jaar 1 procent stiller. De regering wil niet dat die winst door minder geluid wegvalt doordat er meer vluchten komen. De volgende maatregelen zijn daarvoor bedoeld:

- De regering staat minder nachtvluchten toe. In 2019 waren dat er nog 32.000, maar dat moet afnemen naar maximaal 25.000. Dat is 20 procent minder.
- De regering wil de (internationale) regels voor het luchtverkeer aanpassen zodat er meer mogelijkheden zijn om stillere en schonere vliegtuigen voorrang te geven.
- De regering onderzoekt hoe metingen en berekeningen van luchtvaartgeluid verbeterd kunnen worden. Ook wil de regering beter weten wat aan de geluidhinder van vliegtuigen het vervelendst is voor mensen. Dan kunnen er maatregelen worden genomen om daar iets aan te doen. Wat die maatregelen zijn, hangt af van de situatie van een vliegveld. Daarom neemt de regering aparte besluiten voor elk belangrijk vliegveld.
- Daarnaast maakt de regering met gemeenten en provincies afspraken voor het verbeteren van de luchtkwaliteit. Dat is afgesproken in het Schone Lucht Akkoord.
- De regering vindt het belangrijk dat de omgeving en natuur rond vliegvelden beter wordt. Vooral door de luchtvaart minder stikstof uit uitlaatgassen in de lucht te laten brengen. Te veel stikstof is slecht voor de natuur.
- Het gebruik van de ruimte wordt afgewogen volgens de Nationale Omgevingsvisie. Samen met provincies en gemeenten onderzoekt de overheid om met behulp van de Omgevingswet de ruimte beter te verdelen tussen de luchtvaart en gebruik voor bijvoorbeeld wonen, bedrijven en het opwekken van duurzame energie. Bijvoorbeeld door te sturen met regels, vergunningen, plannen en procedures.

Luchtvaart en duurzaamheid

De luchtvaart zorgt dat er CO₂ en andere stoffen in de lucht komen door het verbranden van brandstof. CO₂ neemt warmte op waar door de aarde opwarmt en het klimaat verandert. De regering heeft met de luchtvaartsector (alle bedrijven die zich bezighouden met luchtvaart) afgesproken dat de luchtvaart in 2070 klimaatneutraal is. Dat betekent dat de luchtvaart in 2070 geen CO₂ meer in de lucht brengt. Dat past bij Europese en Nederlandse klimaatdoelen:

- Als eerste stap is in het Akkoord Duurzame Luchtvaart afgesproken dat de grondoperatie op vliegvelden binnen tien jaar klimaatneutraal wordt. Grondoperatie betekent het rijden van vliegtuigen over de grond en het gebruik van andere voertuigen op het vliegveld.
- In 2050 komt door de vliegtuigen die uit Nederland vertrekken de helft minder CO₂ vrij vergeleken met 2005 en in 2070 is de hele luchtvaart klimaatneutraal.
- De regering wil ook zorgen dat een groter deel van de brandstof van vliegtuigen bestaat uit duurzame, schonere brandstoffen, zoals biokerosine of synthetische kerosine. Biokerosine is brandstof gemaakt van bijvoorbeeld mest, hout of algen. Synthetische kerosine kan bijvoorbeeld worden gemaakt met CO₂ uit de atmosfeer en waterstof die met groene stroom is opgewekt. In 2030 moet 14 procent van de brandstof van vliegtuigen duurzame kerosine zijn.
- Ook vliegtuigen met elektrische motoren kunnen vliegen duurzamer maken. Het is onduidelijk wanneer die vliegtuigen met een verbrandingsmotor gaan vervangen.
- Ten slotte zal Nederland in Europese en wereldwijde afspraken inzetten op een hogere klimaatambitie voor luchtvaart, zodat ook andere landen als doel gaan stellen dat de luchtvaart in 2070 geen CO₂ meer in de lucht brengt.

De gevolgen van corona

De coronacrisis heeft de luchtvaart hard geraakt. Door de negatieve reisadviezen zijn er veel minder passagiers en veel vliegtuigen staan aan de grond. De overheid helpt de luchtvaartmaatschappijen en vliegvelden.

Het is onduidelijk wanneer de situatie voor de luchtvaart weer beter wordt. Ook weet niemand of de crisis blijvende gevolgen heeft. Dat hangt af van wanneer het probleem van het coronavirus wordt opgelost. En van de gevolgen van corona voor de (wereld)economie.

Er zijn in grote lijnen twee mogelijkheden:

- A. Als het vliegverkeer zich snel weer helemaal herstelt, zijn de gevolgen voor de luchtvaart niet zo groot. Dan blijft het belangrijk om te zorgen dat de luchtvaart voldoet aan de voorwaarden van de Luchtvaartnota voor veiligheid, leefomgeving en klimaat.
- B. Als er minder passagiers blijven komen, is dat goed voor de veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid. Bijvoorbeeld omdat het minder druk wordt in het luchtruim en op de vliegvelden. Dan is het vooral belangrijk om te zorgen dat Nederland toch goed verbonden blijft met de rest van de wereld.

De vier belangen geven dus houvast bij het uitvoeren van de plannen van de Luchtvaartnota. Hoe de toekomst er ook uit ziet.

Aanpak

Het halen van alle doelen van de Luchtvaartnota is veel werk en zal lang duren. Ook hangt het af van onzekere ontwikkelingen binnen en buiten de luchtvaart. Daarom maakt de regering elke keer plannen voor de volgende jaren: de uitvoeringsagenda. Daarin staat welke stappen de overheid samen met andere partijen gaat zetten.

Af en toe onderzoekt IenW of de acties om de doelen te halen goed gaan. Als dat niet zo is kunnen de plannen aangepast worden. Ook kan een nieuw kabinet anders aankijken tegen de voorrang van leefbaarheid en duurzaamheid op verbondenheid. Dat kan betekenen dat andere acties voorrang krijgen. In deze kabinetsperiode worden de eerste stappen gezet om de plannen uit de Luchtvaartnota uit te voeren. Volgende kabinetten besluiten hoe ze de plannen verder uitwerken.

Inspelen op de groeiende vraag naar internationaal reizen

Het is te verwachten dat er in de toekomst meer vraag komt naar internationale vliegreizen. Het op elkaar afstemmen van vliegverkeer op verschillende vliegvelden in Nederland geeft daar meer ruimte voor. Ook kunnen sommige reizen met de langeafstandsbus of trein gebeuren. Zeker als die goed aansluiten op de luchtvaart. De regering gaat na of er meer geld uitgegeven moet worden voor vliegvelden, wegen of spoorlijnen. En waar dat geld vandaan moet komen.

Ook kijkt de regering naar de volgende punten:

- Door een andere indeling kan het luchtruim beter worden gebruikt door alle soorten luchtverkeer zoals burgerluchtvaart, militair luchtverkeer, hulpdiensten of luchtsporten zoals parachutespringen. De nieuwe indeling houdt ook rekening met de komst van drones.
- De regering kiest niet voor de aanleg van een vliegveld in zee en doet daar ook geen onderzoek naar. Wel bepaalt de regering wat de voorwaarden zijn voor anderen die zo'n onderzoek willen doen.
- Over de ruimte die al was gereserveerd voor een extra baan op Schiphol neemt de regering in 2021 een besluit. Daarvoor moeten eerst nog een paar onderzoeken worden afgemaakt.

Veranderende omstandigheden...

De komende tijd zijn er veel veranderingen in de luchtvaart te verwachten. De eerste testversies van elektrische vliegtuigen zijn er al. Ook komen er nieuwe luchtvoertuigen zoals drones. Verder zullen mensen vervoer vaak gaan plannen, boeken en betalen van al het mogelijke vervoer via apps. De regering wil die nieuwe ontwikkelingen mogelijk maken. Dat moet wel veilig gebeuren en zonder extra geluidhinder of vervuiling.

...vragen om vernieuwing

Iedereen die met luchtvaart te maken heeft, moet zich aan de nieuwe omstandigheden aanpassen. En meehelpen om de luchtvaart veiliger, leefbaarder en duurzamer te maken. Dat vraagt bijvoorbeeld om nieuwe technieken om te communiceren en routes te plannen, zuiniger en stillere motoren en vliegtuigen, duurzame brandstoffen en elektrisch vliegen. Vernieuwingen bieden kansen voor de Nederlandse (luchtvaart)bedrijven. De overheid maakt daar een plan voor.

Landelijke leiding

De regering heeft de leiding bij de ontwikkeling van de luchtvaart en beschermt de belangen van de samenleving. Veel doelen zijn voor iedereen in Nederland belangrijk. Daarom vindt de regering het belangrijk om de ontwikkeling van de luchtvaart landelijk aan te sturen. Daarbij luistert en werkt de regering samen met de luchtvaartsector, bewoners, provincies, gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Ook het ministerie van Defensie praat mee omdat de Luchtvaartnota soms ook over militaire luchtvaart gaat. Want die heeft te maken met de aanpassing van het Nederlandse luchtruim. Er wordt bijvoorbeeld een militair oefengebied verplaatst. Bij die herziening is bekeken wat het beste is voor de burger- en militaire luchtvaart. Hun wensen zijn tegen elkaar afgewogen om de beste oplossing voor beide partijen te vinden.

Het ontstaan van de Luchtvaartnota

De regering heeft de Luchtvaartnota op een open en controleerbare manier gemaakt. Daarbij is geluisterd naar alle partijen die met luchtvaart te maken hebben. Dat zijn bijvoorbeeld luchtvaartorganisaties, bewoners, belangengroepen (groepen mensen die invloed proberen uit te oefenen op het beleid van de overheid) en de Tweede Kamer. Om te zorgen dat de nota zo veel mogelijk rekening houdt met alle verschillende belangen, heeft de regering veel verschillende mensen laten meedenken.

Om goede besluiten te kunnen nemen is er ook veel wetenschappelijk onderzoek gedaan. Hierin is gekeken wat verschillende keuzes voor gevolgen zouden hebben voor het milieu, de leefomgeving en de economie.

De Luchtvaartnota is in november 2020 vastgesteld (goedgekeurd) door het kabinet.

Meer informatie

Meer informatie over de luchtvaartplannen van het kabinet is te vinden in de [Luchtvaartnota 2020-2050](#).

Op [Luchtvaartindetoeekomst.nl](https://luchtvaartindetoeekomst.nl) staan alle documenten die een rol speelden bij het maken van de Luchtvaartnota. Dat zijn bijvoorbeeld de Bloemlezing, onderzoeksrapporten, voorstellen, adviezen, brieven, zienswijzen en de antwoorden van het kabinet daarop.

Op [Luchtvaartindetoeekomst.nl](https://luchtvaartindetoeekomst.nl) zijn ook altijd de laatste ontwikkelingen rond de luchtvaart te vinden. Verder is daar te lezen hoe grote projecten werken. En hoe en wanneer iedereen daarover zijn mening kan geven, bijvoorbeeld met zienswijzen.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw

December 2020